

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 683. Qualiter fieri possit fideicommissum universale, & an factum in testamento nullo substitat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

Mantic. de conec. ult. vol. l. 11. tit. 7. n. 6. quos citat & sequitur Wiestn. h. e. n. 213. Pirh. n. 74. contra Bald. in cit. Auth. n. 7. Salicet. ibid. n. 1. § 6. Jo-And. in c. in presentia. n. 27. Less. L. 2. de just. c. 41. n. 84. &c. qui rationem desumunt ex aliqua fictione juris, quâ monasterium pro filio habetur. Arg. cit. c. in presentia. Adeoque in hoc casu impleta non sit conditio, dum hæres institutus monasterium loco sui relinquendo hæredem non deceffit sine hærede. Verum ex eo, quòd cit. cap. Dicatur monasterium haberi pro hærede, seu esse hæredem, non sequitur haberi pro filio, adeoque rationem in ista fictione non fundandam, sed in dicta præsumptione. Adde, quòd licet monasterium interdum juris fictione habeatur pro filio, id tamen extendendum non est ultra casus in jure exceptos, præsertim dum nulla extensionis est necessitas, uti ea in præsentem non est; cum monasterium æquè assequatur hæreditatem, sive habeatur pro filio, sive non, sed ex directa voluntate testatoris præsumpta.

4. De cætero extenditur dispositio citate Auth. ad extraneum gravatum in casum, ubi sine liberis decederet, relinquere hæreditatem substituto; ita ut & is, dum proficeretur in religione capace successione, hæreditas excluso substituto, devolvatur ad monasterium. Item extenditur ad gratum, sive is sit filius, sive extraneus, etsi non ingrediatur monasterium, sed fiat Clericus sæcularis juxta textum. cit. Auth. ubi: *monasterium ingrediantur, aut Clerici fiant.* modò Ecclesia ministeris per sacros Ordines perpetuò mancipatus. ita ut in eventum, si sine liberis decefferit, excludatur perpetuò substitutus, hæreditasque relinquenda Ecclesie, aut in pia opera impendenda. Innoc. in c. in presentia. num. 8. Felin. ibid. n. 21. Menoch. c. presump. 83. à n. 65. Gutt. l. c. c. 32. n. 32. Pirh. n. 75. Wiestn. h. e. n. 215. Proceditque idipsum in utroque foro tam externo quàm interno seu conscientia; cum lex generalis justa in præsumptione fundata in utroque foro sit observanda. Sanch. L. 7. mor. c. 16. n. 1. Menoch. presump. 85. à n. 59. Pirh. Wiestn. ll. cit. Extenditur denique juxta probabilem, quam tenent Gl. fin. in l. 30. c. de fideicom. Bald. in c. in presentia. n. 18. Gomes. Tom. 1. var. c. 5. n. 39. ut etiam à monasterio perpetuò excludatur substitutus, ubi hæres illud ingrediens gravatus fuerit restituere hæreditatem, non expressa conditione: si sine liberis decefferit; eò quòd excludatur, si illa conditio fuit expressa, si tacite subintellecta; cum taciti & expressi sit eadem vis. juxta L. 3. ff. si certum petatur. Verum probabilis contrarium, nimirum, quod in hoc casu non perpetuò excludatur substitutus, sed post mortem naturalem professi is succedat, sentiunt Molin. Tom. 2. de f. & f. d. 190 n. 35. Sanch. cit. c. 16. n. 82. apud Wiestn. n. 217. iis inhaerentem ex ea ratione, quòd dispositio. cit. Auth. § c. 37. & in iis fundati c. in presentia, tanquam à communibus regulis juris exorbitans restringenda, & à casu conditionis expressæ, de quo agit dicta dispositio, non sit extendenda ad casum conditionis tacite seu subintellectæ; cum hujus minor vis quàm illius, ut Menoch. l. c. presump. 40. n. 10.

5. Limitatur è contra primò ita, ut hic favor Religiosæ professioni & Clericali concessus & in utroque jure fundatus, & utriusque fori usu approbatus cesserit, & si gravatus decefferit sine liberis, Monasterio & Ecclesie exclusis, hæreditas relinquenda sit substituto. si is est filius aut nepos, vel causa pia, puta, pauperes, captivi; Ecclesia Parochialis, fundata hac limitatione in supra dicta præ-

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

sumptione voluntate testatoris. cit. Auth. §. sed & hoc. & ex ea ratione: quòd dum privilegiatus concurrit cum privilegiato, jus commune sevetur. Gl. fin. & Abb. in cit. c. in presentia. num. 36. Felin. ibidem. num. 54. Bervius. num. 492. Tiraq. in L. 8. c. de revocat. donat. v. Libertis. & de privi. leg. caus. pie. privi. 95. Pirh. h. e. n. 76. Wiestn. n. 216. Reiffenst. n. 627.

6. Limitatur secundo: nisi exprimat, aut ex perspicuis indiciis constet contraria voluntas testatoris, quâ substitutus præferatur adhuc Monasterio, ut dum substituendo unum de familia, adjiciat voluntatem suam esse, ut bona penes familiam conserventur; uti contingit in constituendis primogenituris & majoratibus. tali enim voluntate excluditur voluntas aliàs præsumpta pro Monasterio. Ripa in L. 17. §. 4. ff. ad S. C. Trebell. num. 42. Covar. L. 1. var. c. 19. num. 11. Sanch. l. c. cap. 16. num. 12. Molin. l. c. d. 190. Laym. l. c. Azor. Tom. 3. l. 12. c. 8. q. 5. Pirh. Wiestn. ll. cit.

7. Limitatur tertio: caso quo hæres gravatus ingrediatur Monasterium ad fraudandum substitutum; qualis animus præsumitur, si prius minatus fuerit, se ingressurum religionem ad excludendum substitutum; cum fraus & dolus nemini prodesse debeat. Bald. in Auth. nisrogati. c. ad S. C. Trebell. num. 24. Menoch. L. 4. presump. 83. n. 76. Abb. in c. in presentia. num. 46. Sanch. l. c. n. 54. & 55. Pirh. Wiestn. ll. cit.

8. Limitatur quarto: nisi hæres ad ingressum in religionem blanditiis Religiosorum inductus; sicut enim tunc Monasterium nulla bona professi consequitur. Can. constituit. 16. q. 7. ita nec substitutum excludit. Menoch. l. c. num. 87. Sylv. V. religio. 3. q. 11. Sanch. l. c. uum. 62. Pirh. Wiestn. ll. cit.

9. Limitatur quinto: nisi hæres professus invalide ad excludendum enim substitutum per ingressum in religionem, hic esse debet cum effectu, nimirum ut per illum quis divino servitio mancipetur perpetuò, qualiter illi non mancipatur per professionem invalidam, ita Bart. in Auth. si qua mulier. c. de SS. Eccles. num. 4. Bervius. in c. in presentia. num. 499. Menoch. l. c. num. 83. Wiestn. l. c. Ubi tamen valide professus apostatavit ab Ordine, id non nocet Monasterio, quin pergat perpetuò excludere substitutum, modò bona & hæreditatem professi reipsa adierit, & non repudiarit. Pirh. l. c. limit. 2. cum Sanch. l. c. num. 36.

10. Limitatur sexto, ut non excludatur substitutus in casum, si sine liberis decefferit hæres, si substitutus non est gratuitò, sed contractu oneroso; loquuntur enim jura de substituto gratuitò, Wiestn. cit. n. 216. in fine.

Quest. 683. Qualiter fieri possit fideicommissum universale, & an factum in testamento nullo subsistat.

1. Resp. Ad primum primò: potest etiam fideicommissum universale hodie, sublata illa scrupulosa verborum conceptione, fieri per verba quæcumque, quibus testatoris fideicommissio gravantis voluntas sufficienter declaratur. L. 2. c. communia de legat. 3. uti & per scripturam, imò & per nuntium fideicommittendi voluntatem sufficienter exprimentem. L. 22. c. de fideicommissis. L. 21. ff. de legat. 3. adhibenda tamen sunt juxta §. fin. Inst.

de fideicom. L. fin. §. fin. c. de codicil. nisi quis præsens rogatus fuerit restituere hæreditatem; in eodem casu, licet pauciores vel nulli sint testes, fideicommissum subsistere potest; dum nimirum fideicommissario juramentum deferente, is, qui rogatus seu gravatus est, recuset jurare suæ fidei nihil commissum. ita Wiestn. h. t. num. 205. citatis Perez in eod. de fideicom. num. 7. Haunold. Tom. 2. de §. 7. et 7. et 7. 131. &c.

2. Resp. ad primum secundò: fieri potest pro libitu testatorio, tam absolute, hoc est, in nullo gravando substituendum, neque hæredem, præterquam ut post mortem relinquat hæreditatem substituto; quàm conditionatè seu sub onere. V. g. onerando substitutum, ut fideicommissum transferat, non ad hæredes suos, sed certos alios à se designatos. sic etiam potest unum vel plures substituere, eosque vel simul vel successivè successuros, & si tali modo substituas totam familiam, ut semper unus solus de ea, & quidem primogenitus succedat, fideicommissum vocetur primogenitura, quam ex c. de Luca de fideicom. disc. 6. num. 6. sic definit. Reiffent. h. t. num. 610. fideicommissum individuum in una tantùm persona, eaque primogenita, deferendum, excludens concursum simultaneum aliorum &c. quodque idem esse cum majoratu, defendit. Idem Cardinalis.

3. Resp. ad secundum: quòd & qualiter fideicommissum universale constitutum in testamento de se nullo, etiam ob præteritionem liberorum, munito tamen codicillari, valeat, & ab hæredibus venientibus ab intestato relinquendum substituto videtur. Auth. ex causa. c. de liberor. præterit. dictum satis in antecedentibus, uti & si dicta clausula tali testamento adjecta, præsertim per verba futuri temporis, contingat institutum hæredem mori antestatore, nihilominus vi illius clausulae peti adhuc posse fideicommissum universale à venientibus ab intestato, tradit Gail. l. 2. obs. 134. num. 3. pari ratione beneficio cit. Auth. ex causa. conservari fideicommissum universale, tamen si dicta clausula non adsit, tradit. Idem num. 2. citatis pro hoc Bart. in L. filio præterito. ff. de injust. rupt. testam. num. 5. Paris. vol. 2. conf. 60. num. 8. & seq. Alex. in cit. Auth. ex causa num. 8. ubi communem dicit. Jafon. ibid. Idem tenet clarus. l. 3. §. testamentum citatis insuper pluribus aliis. & dd. communiter ex ea ratione; quòd fideicommissa non impediunt successionem intestati. ac ideo sicut filio instituto onus fideicommissi absque injuria imponi potest, ita etiam fideicommissa sustineri debeant in præjudicium filii præteriti, cui satis esse debeat, quòd institutio alterius corrumpat.

Quæst. 684. Qui sint effectus fideicommissi universalis?

1. Resp. principales sunt sequentes, primus, ut juxta dispositionis commissoriæ tenorem hæreditas tota vel ejus pars restituenda seu relinquenda fideicommissariis seu substitutis à testatore, ut constat ex dictis & tot. tit. Inst. de fideicom. hered. & c. de fideicom. & quidem si fideicommissum ita est universale, ut hæres fiduciarius gravatus restituere totam hæreditatem, restituenda veniunt bona omnia tam mobilia quàm immobilia in hæreditate reperta, sive quæcunque hæres titulo hæredis acquisivit. Menoch. l. 4. præsumpt. 197. num. 2. Mant. de conject. ult. vol. l. 7. num. 10. Hunn. p. 4. tit. 24. c. 4. Reiffent. h. t. num. 1611. Item præ-

tium, quòd ex venditione rerum fideicommissum subjeclarum comparatum est. Hunn. l. c. num. 9. Peregr. ir. de fideicom. a. 10. num. 30. Item credita per hæredem exacta. Mant. l. c. l. 6. tit. 6. num. 2. Item res pecunià hæreditarià comparata. Reiffent. l. c. uti hæc omnia patent ex cit. tit. cod. & Inst. ut videri possunt apud Menoch. l. c. Fructus tamen & redditus ex fideicommissio post aditam jam hæreditatem ab hærede pendente conditione percepti restituendi non sunt Menoch. de arb. 256. num. 8. Peregr. l. c. a. 6. num. 39. Gail. l. 2. obs. 133. num. 1. Reiffent. num. 612. juxta. l. 34. ff. ad. SC. Trebell. juncta. Gl. v. in commissoriæ. ex ea ratione, quòd hæres adeo hæreditatem fiat dominus illius, & consequenter ex ea tanquam sua fructus percipere ac retinere possit. aliud est de fructibus ante à testatore ex bonis hæreditariis jam collectis. Menoch. cit. præsumpt. 197. num. 2. Limitatur tamen etiam hoc ipsum de fructibus ab hærede collectis variè. Ac primò, nisi hæres ab ipso testatore specialiter rogatus hos quoque fructus restituere. Gail. l. c. num. 2. Secundò, nisi hæres à fideicommissario interpellatus ad restituendam hæreditatem fuerit in mora restituendi, cit. l. 34. Gail. l. c. Tertio, nisi hæres gravatus velit uti beneficio trebellianicæ contra fideicommissarios, quo casu fructus medio tempore percepti computantur in Trebellianicæ per cit. l. 34. Gail. l. c. de quo infra. Quarto cum communi dd. in liberis primi gradus fideicommissio conditionali gravatis, dum hi deträhere possunt legitimam & trebellianicam fructus ab iis percepti medio tempore hanc non extenuant, absque diminutione trebellianicæ fiunt eorum per L. jubemus. c. ad SC. trebellianicam. Gail. l. c. num. 4. & 5. citatis Covar. in c. Rayn. de testam. §. 11. num. 8. Paris. vol. 2. conf. 25. num. 53. Alex. &c. Quòd tamen privilegium, ut ne quidem ex testatoris voluntate hi fructus trebellianicam extenuent, singulare est, & non extenditur ad liberos secundi gradus, hoc est, nepotes; cum quò ad illos hi fructus extenuent trebellianicam. Gail. l. c. num. 6. citatis aliis. idem num. 7. dicens de filiis primi gradus, si hi post contestationem litis non restituunt fructus tunc dicantur possessores malæ fidei, unde ad restitutionem tenentur, ut Gl. in c. Rayn. v. contestata. Quintò limitatur quòd ad fructus tempore mortis perceptos, quin etiam quòd ad liberos primi gradus in trebellianicam computantur. Gail. num. 8. plura de hac computatione in trebellianicam infra.

2. Secundus effectus hujus fideicommissi est, quòd vi illius hæres gravatus cogi possit adire hæreditatem, eamque in casum, quò adire nolle, restituere fideicommissario. Molin. l. c. d. 186. num. 2. Gomes. l. 1. var. resol. c. 5. num. 13. juxta §. 6. Inst. de fideicom. hered. l. 14. ff. ad trebell. uti etiam, quòd, si cogi debeat ad hæreditatem, eo ipso amittat trebellianicam. transeunt autem in eo casu coactionis adeundi hæreditatem totam ad fideicommissarium actiones omnes contra hæredem aliis competentes, uti & reliqua hæreditatis incommoda, ut commodum cum incommo recipere teneatur juxta §. 7. Inst. de fidei. om. hered.

3. Tertius effectus est, quòd regulariter loquendo fideicommissum, dum est purum, vel ad certum diem vendi aliterve alienari aut hypothecæ subijci nequeat ab hærede. Carpz. 7. F. p. 3. c. 8. c. 30. Lauterb. in ff. ad SC. Trebell. §. 24. cum communi juxta expressum textum. L. fin. §. sed quia. c. communia. de Legat. ubi etiam additur ratio; quia absur-